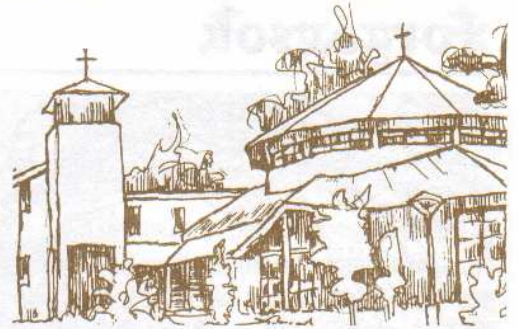

Forgácsok

MUNKÁS SZENT JÓZSEF EGYHÁZKÖZSÉG KIADVÁNYA

2003. NOVEMBER

2. ÉVFOLYAM, 7. SZÁM

Nemrégiben fiatal házaspárokkal beszélgettünk saját helyzetükről, mely apópójának akár az „Életszerű házasság, családi élet” címet is adhattak volna. Igen, mert az élet erőfeszítés, dinamika, fejlődés, változás, családás, beteljesülés. Az volt a kikristályosodott meggyőződésünk, hogy házasságuk ajándék, amit hálással kell fogadniuk, hogy mindjobban kiaknázhassák lehetőségeit. Az érintetteknek ezt tudatosítani kellene magukban, ha a házasságukat, családi életüket helyesen szeretnék értékelni és látni. A megbeszélésen nem hoztuk szóba a sajátos családi „tükröket.”

A házaspároknak magukat kell szemügyre venni, hiszen bizonyos idő multával a kezdeti lelkesedés abbamarad, a tűz lelohad, talán a célkitűzés is homályossá válik. De nemcsak a családi életnek van szüksége karbantartásra, a családdegyházzal is így vagyunk.

A templom alapkövetétele (1992), és felszentelése (1994) közti idő, az építkezés félidejének 10. évfordulóját ünnepeljük. Már álltak a falak, néhol már a tető is kész volt és november elején felkerült a templomtetőre a kereszt!

Évfordulót ünnepelünk, az új templom történetében már ez is történelmi? - azért tesszük, hogy felidézzük a templomépítő közösség munkáját, megjelenítsük a múltat, de ez a megjelenítés lelki táplálékul szolgál jövőnk formálásához, családdegyházunk jövőjének formálásához.

A názáreti ácsmester bőrkötényéről lehulló forgács lett névadója az Értesítőnknek, melynek első száma egy évvel ezelőtt, november közepén jelent meg, mely az Egyházközség életét kíséri figyelemmel. Tájékoztatót

IDŐ ÉS ÜNNEP

Az oroszlányi katolikusok közösségnek több mint száz évet kellett várnia a kis kápolna felépítése után, hogy a hívek sokaságát befogadó templomot építhessen. Az 1992-ben kezdődő templomépítés 1993-ra félidejéhez érkezett. Emlékezünk, - azért tesszük, hogy felidézzük a templomépítő közösség munkáját, megjelenítsük a múltat, mely lelki táplálékul szolgált családdegyházunk jövőjének formálásához.

Egyházközségi Értesítőnk, a Forgácsok egy éves születésnapját ünnepli.

ad egy-egy egyházi eseményről, közli a jelentősebb ünnepek liturgiáját és az ott elhangzó szentbeszédeket. Nemcsak templomi berkekben, de hétköznapi életünk színterére is haszonnal alkalmazható információkat nyújt.

A közösség múltjával is foglalkozik, azért, hogy az elődeink példáját szem előtt tartva, rajtuk okulva építsük a jövőnket. Így portré-vázlatok jelentek meg közösségünk alkotó embereiről, de nemcsak a látványos dolgokra irányul figyelmünk, hiszen tudjuk, hogy Isten országáért végzett fáradozás közben nincsenek elhanyagolható kis dolgok.

Így adunk hálát Istennek azért, hogy az Oroszlányban élő családja, és népe házias érzülettel bír, akik nemcsak felépítették, de gondozzák is az Ő hajlékát.

Itt mondom köszönetet mindazoknak, akik a bérmlás előkészítésében és lebonyolításában részt vettek, akik a templom takarítását, környezetének rendben tartását végzik. Tudjuk, hogy a jöttnek önmagában is értéke van, magában hordja a dicséretet, mégis jó volt hallani, mikor Püspök Atya is felfigyelt a templom egyszerű szépségére, tisztaságára a bérmlá-

laskor mondott szentbeszédében- Köszönet érte!

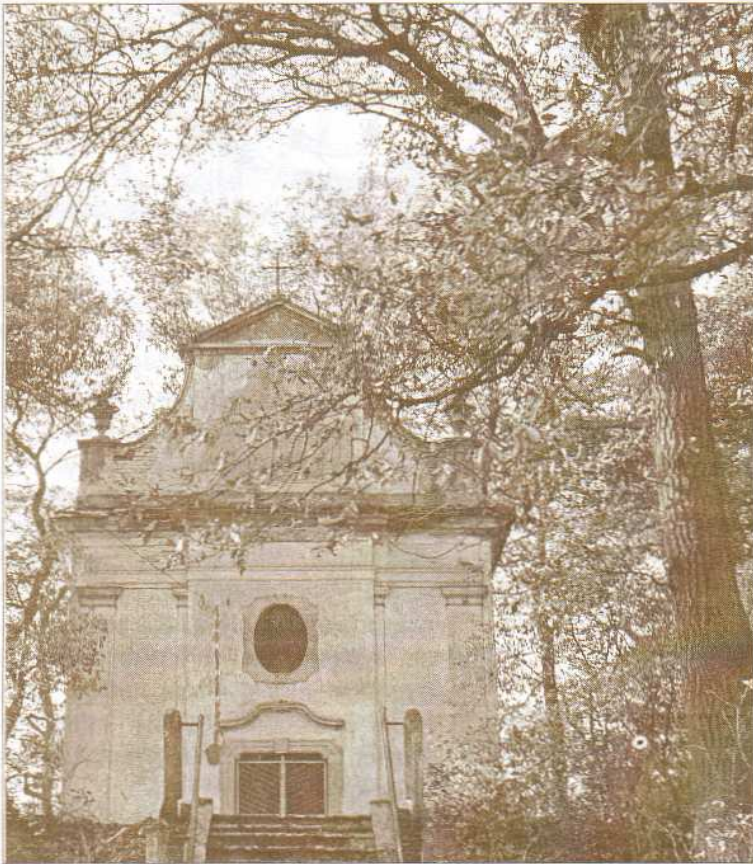
Mindebből látjuk, tapasztaljuk, hogy egyházunk nem élettelen, hanem élet, erőfeszítés, dinamika, fejlődés, változás, mag, virág, gyümölcs, de családodottság és beteljesülés is.

Kérjük, mindnyájan az Élet Urát, hogy oroszlányi egyháza „Élő Egyház” legyen!

Kutschi András
plébános

„Szent és üdvös dolog imádkozni a halottakért, hogy feloldozást nyerjenek bűneiktől.”
(Makkabeusok második könyve (12,46,))

Pilinszky János

A tél küszöbén

állunk. A természet álomba merül, csak a mindenség végzi továbbra is változatlanul működését, lankadatlan csillagaival figyelmeztetve, hogy a részletek mulandóságán túl mindig a nagy egészre ügyeljünk.

A föld élővilága javarészt enged az évszakok „helyi diktátumának”. A növények elvetik levelüket, mintegy visszahúzódnak a földre. Az állatok téli álomra szenderülnek, vagy a nap útján délre emigrálnak: de válassza bármelyik formát, virágzás helyett a természet csupán arra rendezkedik be, hogy átélje, átvészelve a mostoha időszakot.

Nem így az ember. Ő is benne él ugyan a természet helyi önkényében, pillantását azonban mindig az egészre függeszti -, s azon is túlra. Minket a természet elszunnyadása valójában befelé fordít, létünk igazi, tehát szellemi napja, energiaforrása felé. Minket az „általános hervadás” éppenséggel fölébreszt; számunkra az ős nem véletlenül iskolakezdet-egy szellemibb, tehát fokozottabb élet indulását hozza.

Az ember alapvetően több és más, mint a természet. Hű szolgája, kiszolgáltatója, igaz, ugyanakkor azonban ura és cáfolata is. Anélkül, hogy elárulná, s anélkül, hogy kilépne belőle, az ember lényege szerint tiszta és tökéletes ellentmondásként valósítja meg önmagát már itt a földön is. Épp nem véletlen hát, hanem törvény, hogy az ember szellemi élete fokozott erőre kap az esztendő téli szürkületében.

És nem véletlen az se, hogy az egyház épp ide, a tél küszöbére, az elmúlás kezdetére helyezte- s egymás mellé- mindenszentek és halottak napját, ünnepét. Tette ezt nyilván ama nagyszerű ellentmondás jegyében, melynek a halál csak látszata, tartalma azonban az élet, s tegyük hozzá, a szó legigazibb, legemberibb, tehát leginkább szellemi értelmében- élet. Halottaink szeretete elsörendűen az élet iskolája. Igaz, nem az élet mechanikus folyamatainak, amelyeknek a nagytermészet engedelmeskedik, hanem annak a másoknak, mely teremtő ellentmondásként épp a tél küszöbén kezd új munkába, fokozott kedvvel és lelkesedéssel.

A külső kép: a hervadásé, a halálé, és a menekülésé. Egyedül az ember függeszti szemét a mindenség lankadatlanul működő csillagaira, a távoli nagy egészre, s azon is túlra...

Új Ember, 1968. november 17. Szög és olaj

A hónap szentje Szent András apostol

November 30-án tartja az Egyház Szent András apostol ünnepét. Szent András Szent Péternek a bátyja volt, apjuk pedig egy bethszaidai halász, akinek a mesterségét ők is folytatták. Egy idő után otthagyták hálójukat és előbb Keresztelő Jánosnak, -majd később Jézusnak a tanítványai lettek- a Keresztelő tanúságtétele után, aki azt mondta Jézusról: „Íme az Isten Báránya...” Ezután követték az Úrjzst, tanúi lettek tanításának és csodáinak, többek között a csodálatos kenyérszaporításnak. Ekkor történt, hogy András kételyét fejezte ki az Úrnak látva az éhes tömeget, az őt árpakenyeret a két hallal: - „De mi ez ennyi emberek?” Utána aztán annál nagyobb volt a csodálkozása a tömeggel együtt a sok maradék láttán.

Nevét többször említi az Írás -lásd Jn. 12. 20-30. Mt. 13. 3-4.

Tértései során bejárta az egész Keletet, Kisáziát, a Fekete tenger környékét, Tráciát, Görögországot. Ezért a Keleti Egyház, a bizánci kereszténység Szent András örökségének tekinti magát. Mint PATRASZ püspöke szenvedett vértanúhalált keresztre feszítették az úgynevezett andráskeresztre. /Ferde állású kereszt/. Erekllyjét a patraszi székesegyházban őrizték egészen a középkorig, amikor is a törökveszély elől Rómába menekítették. A Szent Péter Bazilikában őrizték 1962. november 26-ig. Ekkor a Kelet Nyugati Egyház megbékélésének a jegyében visszaadták a Keleti Egyháznak, és ünnepélyesen a Patraszi Szent András Székesegyházban helyezték el.

Egyházközségünk plébánosának Szent András a névadó szentje és patrónusa. Szeretettel köszöntjük ezen alkalommal, és kívánjuk, kérjük Isten áldását életére, és Szent András segítségét apostoli munkájához.

Emlékinnepe

2003. október 27-én emlékezni és ünnepelni gyűltünk össze. Emlékezni az oroszlányi katolikus hívők kis közösségére, akik erős hittel, cselekvő akarással teremtették meg gyermekeik számára az egyházi iskolát, melyben az elődeiktől, őseiktől örökölt keresztény szellemiségben nevelődhetek, tanulhattak. Emlékezni az egyház- község képviselőire, Lang József plébánosra, Mányoki Lilire, az első tanítóra, és azokra a tanulókra, akik már nem lehetnek velünk. Emléküket őrizzük meg szívünkben!

Ünnepelni van okunk! -mert ennek a közel 65 éve egy tanteremben 6 évfolyammal megnyílt iskolának két tanítóját, Inotai Lajost, Nagy Imrénét és néhány tanulóját körünkben köszönhetjük. Inotai Lajos, aki az iskola 2. tanítója volt, érdemeinek elismeréseként ebben az évben Oroszlány Város Díszpolgárra kitévésben részesült. Nagy Imréné Emmi néni karitatív tevékenységének köszönhetően a Tatabányai Kórház gyermekosztálya egy nagy értékű műszert (oxigénmonitort) kapott. A volt diákok közül Moczik Andrásné, ugyancsak ebben az évben nyert Oroszlány Városért elismerést. Példamutató életüket köszönjük!

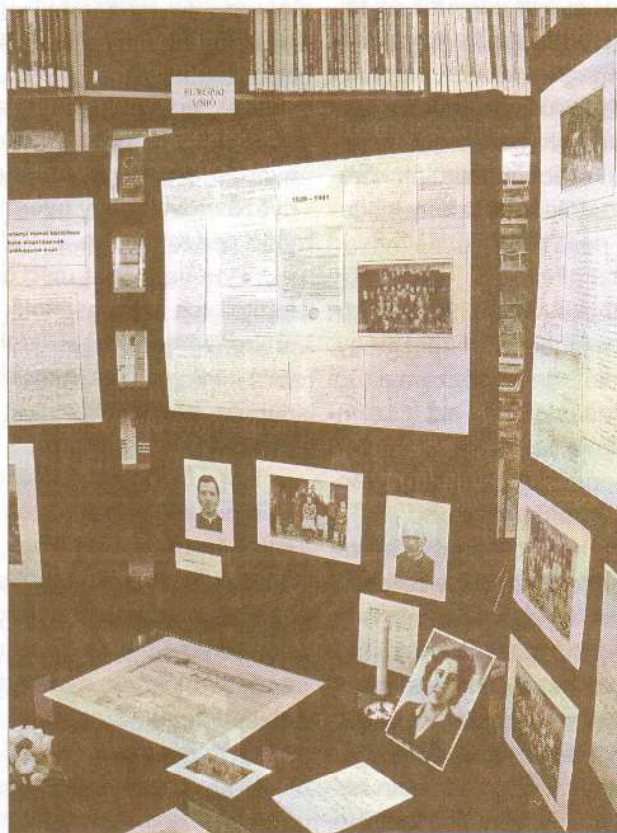
A 65. évforduló megünneplésére, a katolikus iskola 1938-ban történt megnyitása adott okot, melyről az oroszlányi helytörténeti kiadványokban bukkantunk.

Ennek ismertetésben kezdtük az évforduló megszervezését. A Győri Püspöki Levéltár adatai mást mondanak. Az iskola 1939. szeptember 1-én nyílt meg, a foglalkozás 4-én kezdődött. Mégis úgy döntöttünk, hogy ünnepelünk, és a régi diákokkal együtt köszöntjük a kitévesítetteteket.

Mészáros István neveléstörténész úr írta az ünnepi köszöntőt, melyet professzor úr távolléte miatt Moczik Andrásné olvasott föl.

Az iskola történetét a levéltári anyagból, a tanítók és volt diákok visszaemlékezéseiből dr. Záborszkiy Miklós állította össze.

Köszönjük mindenkinek, a Katolikus Egyházközség Képviselőinek, a Könyvtár dolgozóinak, a tanítóknak, diákoknak, hogy támogatásukkal, segítségükkel megrendezhettük az emlékünnepeket.

Dr. Mészáros István

Régi iskolákról - a maiakhoz szólva

Sok szó esik manapság arról, hogy mire tanítsák meg iskoláink a gyerekeket, fiatalokat. Sokan, sokfelől a legkülönbébb új és új ismeretköröket, készségeket, foglalkozásokat javasolnak. Az órarend -és a tanulók feje- azonban ma már aligha bírja el mindezek bezsúfolását.

Ugyanakkor mintha kezdénénk elfeledkezni arról a legfőbb célról, amely egykor abban az iskolában is elsőrendű pedagógiai kívánalom volt, amelynek alapítására most emlékezünk. 65 évvel ezelőtt az oroszlányi katolikus elemi népiskolát elődeink

azért létesítették, hogy tanulói azzá legyenek, amelyet Sik Sándor epigrammikus tömörséggel, költői szépséggel így fejezett ki:

Embernek lenni!
Csak embernek, semmi egyébnek,
de annak egésznek, épnek,
öld - szülte földnek
és Isten - lehellte szépnek!

Vajon most, alapítása évfordulóján miért gondolunk örömmel, megelégedéssel, büszkeséggel az oroszlányi katolikus közösség egykori saját iskolájára? Mert éppen ezt a pedagógiai programot igyekezett megvalósítani.

Ez az iskola is a több mint ezer éves keresztény magyar iskolarendszer része volt. Tudjuk, hogy az első magyarföldi iskola innen nem messze, Szent Márton hegyén, a mai Pannonhalmán nyitotta meg kapuit 996 táján. S ez a hosszú évezred jól bizonyította ennek az intézményrendszernek a létjogosultságát, fontosságát, szükségességét, eredményességét.

Gondoljuk csak el: hány pedagógus-generáció adta át egymásnak a stafétabotot itt a Kárpát-medencében, a 10. század végétől a 21. század elejéig, Szent Istvántól máig! Jó érzés ebbe a végelethetetlen sorba ma beállni, elődeink munkáját napjainkban folytatni.

És ezer év alatt kezük nyomán mennyi erkölcsi – lelki – nemzeti - szellemi érték vált élővé, bontakozott ki, vált szűkebb-tágabb környezetünkben hatékonyra megszámlálhatatlan sokaságú tanítványainkban!

Mi keresztény pedagógusok, ezer éve itt vagyunk és teljesítjük hivatásunkat most, a 21. században is. Az egyházi fenntartású iskolákban is, de még inkább ott vagyunk az önkormányzati-állami iskolákban: mint keresztény tanítók, tanárok a katedrán, a gyerekek, fiatalok körében, más felfogású pedagógustársak körében, a szülők körében teljesítjük - mint nevelők - oktatók- keresztény küldetésünket.

Az oroszlányi katolikus elemi népiskola 1939-1947 között, az államotásig működött, mint egyházi intézmény. Engedjék meg, hogy vele kapcsolatban felidézzem a régi katolikus elemi iskolák három vonását. Ezek -azt hiszem- tanulságosak mindegyik mai iskola számára is, hiszen ezek az egykori elemi iskolák éppen úgy alapozó, alapszintű iskolák voltak, mint ma az általános iskola.

Miért volt jelentős a régi iskola a maga korában? Első válaszunk már ismerős: mert embert formált. Vagy kerekében: formálta az egyes embert egyrészt önmagáért, másrészt, hogy népe, nemzete egyháza teljes értékű tagja lehessen. Ezért adott az egykori iskola erkölcsi nevelést, vallásos nevelést, magyarságtudatra nevelést, sokirányú értelmi, tudásbeli oktatást; nélkülözhetetlen volt a fegyelem, főként arra törekvés, hogy a tanuló belsőleg legyen fegyelmezett, s ez megnyilvánuljon külső fegyelmeztségében is. Fontosnak tartották a testi képzést, az egészségnevelést, a testi teherbíróképesség fejlesztését.

A régi elemi iskola ISKOLA volt. Miért szükséges ezt hangsúlyoznom? Amióta létezik tanító, azóta a tanító egyforma súlyú feladata mind az oktatás, mind a nevelés. Nagy hangsúllyal szeretném kiemelni: az olyan iskola, ahol a tanító /s a többi pedagógus/ nem folytat tudatos, programszerű, felelő nevelést, az nem nevezheti magát iskolának! Annak bizony le kell vennie homlokzatáról az iskolatáblát. Azt lehet oktatási központnak, vizsgacentrumnak, bizonyítvány - kiállító hatóságnak nevezni, de nem iskolának.

Engedtesék meg itt egy kis kitérő. Azt hiszem, nem tévedek, ha azt mondom: napjainkban mindegyik iskolatípusban,

mindegyik pedagógus mindegyik szinten a legnagyobb energiával szinte kizárólag arra törekszik, hogy diákjai mindazt az ismeretet megtanulják, amely szükséges ahhoz, hogy felnőttkorukban minél jobban tudják érvényesíteni egyéni érdekeiket, hogy sikeresek legyenek, hogy nagy karriert fussanak be, hogy kíméletlen versenyben másokat legyőzve minél gazdagabbak, minél vagyonosabbak legyenek. És ez a legtöbb szülő egyedüli kívánsága, ez harsog a közélet minden pontjáról a szülő, a gyerek, a pedagógus felé, minden mást elsöprő, meggyőző erővel: hogy gyermekemnek felnőtt korában minél több pénze legyen...

Vajon vannak-e még olyan iskolák hazánkban, ahol a tanítók azt is megsejtetik növendékeikkel, hogy a másik ember nem feltétlenül legyőzendő ellenfél, nem eltaposni való konkurrencia, nem maximális módon kihasználható eszköz, nem csakis saját emelkedésemet szolgáló ugródeszka?

Hogy bizonyos esetekben fontosabb, hogy saját érdekeimnek elébe helyezzem mások érdekeit, sőt lemondjak saját érdekeimről? Hogy háttérbe szorítva az „értelmes önzés” filozófiáját, tevékenyen szolidáris legyek másokkal, éppen a nálam gyengébbekkel? Hogy számos esetben szükséges, hogy a magam ügyeit félretéve, segítsek a rászorulóknak, a társadalom peremére kerülteknek, az elesetteknek, a szeretet tetteit -nem csak szavait- váró embertársaimnak?

Hogy létezik önzetlenség is, áldozatkészség is, áldozatvállalás is, nemcsak mindig az én, az én, az én...

Miért volt jelentős az elemi iskola a maga korában? Mert bennük az iskolás műveltség alapelemeit akarták megtanítani, de ezeket teljes alaposítással, teljes bizottsággal, az egész felnőttkorban, még az élet végén is előhívhatóan.

A műveltség alapelemeit tanították, úgy, hogy a növendékek megsejtsék ezeknek az alapelemeknek összefü-

gő rendszerét, amelybe azután, később behelyezhetik felnőttkorukban szerzett új ismereteiket. És már elemista korukban sok-sok ösztönzést kaptak a lányok a fiúk a megszerzett alapok későbbi egyéni gyarapítására, bővítésére, gazdagítására.

Itt is elém tolul egy mai probléma. A tanító kötelessége Eötvös József kultuszminiszter óta, amióta 1868-tól a tankötelezettség lé-

tezik, hogy mindegyik tanulóját megtanítsa a megtanítandókra. Mindegyiket kivétel nélkül.

Ma már azonban nemcsak egyes iskolák, de egyes iskolai tagozatok is „piacosodtak”, már egyes tanulócsoporthoz is vannak népszerű elit-osztályok bizonyos társadalmi rétegből való „piacképes” gyerekek számára, vannak közepes színvonalú, azután meg gyenge szintű osztályok az odavaló „piacképtelen” tanulóknak.

Hallgatom a rádióban a neves genetikus okos szavait: mindegyik szinten mindegyik iskola legyen a zseni-nevelés műhelye!

Lehet, hogy ez jó lenne, de azért azokra, akikből valószínűleg soha nem lesznek zsenik - s alighanem ők vannak többen - azokra is éppen annyi gondot kellene fordítani, mint a zseni -palántákra. Az átlagosokra, a középszerűekre és a gyengékre. A sok-sok kistelepülésen is, nemcsak a városokban. Azt hiszem, ebben mindenki egyetért. De mintha más lenne a helyzet ott lenn, a terepen...

Miért volt jelentős az elemi iskola a maga korában? Harmadik válaszom meglepő a mai fülnek: azért, mert követelt! Tudniillik a tanító olyan cselekmények megtételét követelte meg a tanulóktól, amelyek megtételére őt a tanító megfelelőképpen előkészítette. Követelt a tanító: hogy a gyerek pontosan jöjjön az iskolába, hogy amikor kell, csendben legyen, hogy feleljen, hogy házi feladatot készítsen, hogy rendszeresen beszéljen és sok minden mást. A tanító tehát nem szívességet kért tanulójától, hanem követelt. S mindezt a gyerek érdekében tette, azért mert ez volt a tanítói hivatásból eredő kötelessége hosszú évszázadokon keresztül.

E régi korok pedagógiai szakemberei nem féltek attól, hogy a tanulóknak később, felnőttkorában traumái lesznek azért, mert gyermekkorában követeltek tőle, hogy e kétségtelenül autokratikus eljárás nyomán, s a tanító - saját tanítói tisztéből eredő - tekintélyéből fakadó tekintélyelvűség következtében a tanuló felnőttkorában majd káros stresszhatásokban, pszichikus zavarokban fog szenvedni.

Nem, e korok pedagógusai éppen azt tartották helytelennek, ha gyerek - és ifjúkorban a tanulótól nem követelnek, ha nem ismer el tekintélyt maga felett, hiszen éppen ebből lesz majd neki kára!

Mert hát - akár akarja, akár nem - egész életében követelni fognak tőle, tekintélyek hatalma alatt fog állni, akár milyen foglalkozást választ, akár milyen pozícióba kerül. Még akkor is, ha netalán köztársasági elnök lesz belőle.

Mai fejjel bizonyára elmarasztalhatjuk egykori elemi iskoláinkat azért, mert fontos szerepet játszott bennük a tanítói követelés, a tanítói tekintély hangsúlyozása, ugyanakkor nem emlegették soha a diákjogokat, nem gondoltak a gyermekjogi ombucman - tisztség meghonosítására. Bizony nagyon egyoldalúak voltak: mindig a ta-

nulók kötelességeiről beszéltek, semmit sem szóltak a tanulói jogokról.

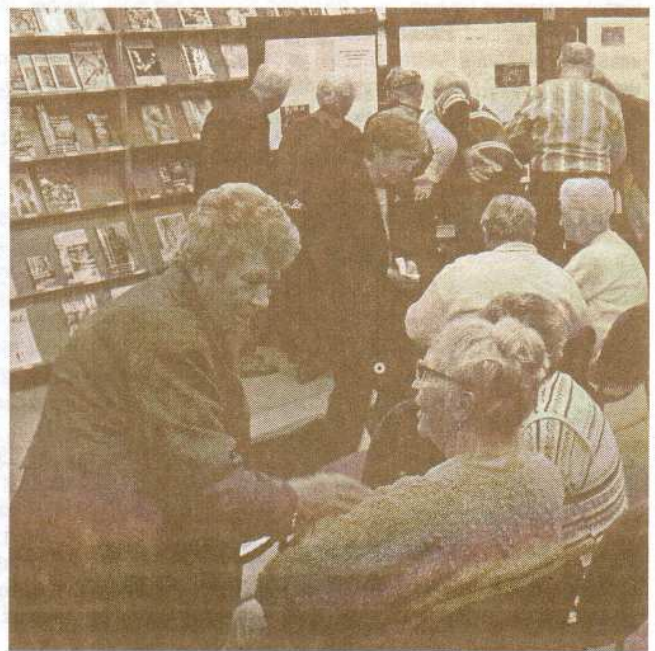
De azért megkérdezem: az vajon nem egyoldalúság, ha csakis a diákjogokról beszélünk, de a tanulói kötelességekről soha semmit?

Elnézésüket kérem, hogy befejezésül nem valamelyik modern, divatos amerikai vagy angol nyelvtudóstól idézek valamilyen bölcs mondást. Elégedjenek meg egy régivel, egy magyar szerzővel. Régen hangzott el ez a néhány sor, 350 évvel ezelőtt, de azt hiszem, üzenete modern és aktuális ma is. Szerzője Pázmány Péter, aki szemléletes képekben érzékeltette: mi a pedagógus-hivatás lényege. Hallgassuk csak!

„Tanítók, ne legyetek csatornák,
amelyeken átfolyik a víz,
hanem teli kutak legyetek,
hogy magatok bőségéből
másokat is itassatok!”

Tehát-mi pedagógusok, szülők- ne legyünk csatornák: ne a külvilág szennyét, szemetét, hordalékát áramoltassuk tovább diákjainkra, gyermekeinkre! Hanem legyünk bőséges kutak: az isteni és emberi értékek mélységeinek friss, hűs, kristálytisztá vizét adjuk nekik, a jóság, igazság, szépség, szeretet élő, éltető vizével oltsuk szomjukat. Nagy segítség számunkra, keresztény pedagógusok számára, hogy a mi kútjaink titokzatos táplálója nem más, mint maga az Élő Vizek Forrása.

Kétségtelen: sok ilyen tanító, tanár, pedagógus végzett áldásos tevékenységet az elmúlt ezer esztendő alatt a Kárpát-medencében. Bízom benne, hogy jelenleg is sokan vannak szerte az országban, s itt Oroszlányban is. S e szép jubileum alkalmából, szívből kívánom: legyen a jövőben is minél több.

A középkori, de a török korban elpusztult Oroszlány települést a XVIII. században evangélikus szlovákokkal telepítette be Eszterházy Móríc gróf. Az egykori telepesek közé később új lakosok érkeztek. Elsősorban iparosok vagy mezőgazdasági munkások. Közük egyre több katolikus, részben németek, /a közeli falukból/ és egyre több magyar is -mindezt a családnevek bizonyítják.

Az 1910-es népszámlálás szerint 1304 evangélikus mellett 267 római katolikus, körülbelül 16,6% és 64 református él a faluban. (1)

1936-ban már a tankötelesek számát és vallási megoszlását is ismerjük. E szerint a tankötelesek között 119 az evangélikus, 43 a katolikus 26,8% és 2 a református gyermekek száma. A katolikusok számának növekedése elsősorban a bányászok bevándorlásával magyarázható.(2)

Ilyen körülmények között került szóba az egyházközség 1936. június 15-i gyűlésén a katolikus iskola létrehozásának ügye.(3)

1937. április 12-én, az egyházközségi ülésen már hosszasan foglalkoznak a leendő új iskolával. Indokaik közt szerepel, hogy a katolikus gyerekeket az evangélikus iskolában, evangélikus szeltemben nevelik, hogy a hitoktatást csak a szűk és fűtetlen kápolnában tudják megtartani, hogy a katolikus gyerekektől 8P. tandíjat szedtek be. Hivatkoztak arra is, hogy a gyerekek mind magyarok, míg az evangélikusok szlovákok. Az anyagi nehézségek megoldására azt javasolják, hogy a megüresült evangélikus tanítói állásra ne nevezzenek ki új tanítót, helyette az államsegélyt egy új katolikus tanító kapja meg. Az egyházközség javaslatát a tanfelügyelőség a Vallási és Közoktatási Minisztérium elé terjeszti.(4)

Az újabb, május 12-i előterjesztésben már az iskolaépítés ügyével is foglalkozik a tanfelügyelőség (ehhez is segélyt kér). (5) Mint tudjuk ez a terv nem valósult meg.

Úgy látszik a következő évben az iskolaalapítás ügye elakadt. Az 1938. április 17-i egyházközségi ülésen Somogyi Béla plébános arról számol be, hogy államsegélyt a katolikus iskola nem kap, így a katolikus iskolából nem lesz semmi.(6)

Ezután egy éven keresztül nincs adatunk arról történt-e valami ez ügyben.

Minden jel szerint 1939 elejétől Lang József kecskédi plébános vette kezébe az iskola ügyét. Március 22-én engedélyt kér a püspökségtől az iskolaépület bérbevitelére. Tehát már a tanítás beindítása a közeljövőben valószínűvé vált.

Az oroszlányi római katolikus elemi népiskola története 1939-1947.

Ugyanekkor a tanítói javadalom 20%-os helyi biztosítását valószínűtlennek tartja a lakosság szegénysége miatt. (7).

Április 12-én, írt levelében Lang József plébános arról tájékoztatja a püspökséget, hogy a tanfelügyelő, vitéz Szabó László az iskola ügyében a közeljövőben kiszáll (8), azaz személyesen tájékozik.

Május 21-én az egyházközségi gyűlésen elhatározzák, hogy gróf Eszterházy Mórícztól az iskola megindításához segélyt kérnek. Feljegyzik az első adományozó nevét, Sneider pagonyerdész, aki 30 Pt. ajánl fel (9).

Június 10-én a plébános úr jelenti a püspökségnek, hogy az iskola helyiségeiben a munkák elkészültek, melyeknek díját ő előlegezte. Bizik benne, hogy a lakosság a 30%-os iskolai pótdát befizeti.

Augusztus 12-én újabb levélben értesíti a püspökséget, hogy az államsegélyt valószínűleg nem fogják megkapni. Mégis sikerül az eddigi adományozók mellett Eszterházy Mórícztől 200P-s segélyt szereznie. (A grófnak ez nem lenne kötelessége, hisz saját iskolát tart fenn Majkon).

Lang József saját részéről felajánlja oroszlányi földjeinek bérét, illetve kiszállási bérét az iskola részére. Együttal közli, hogy az iskolapadokat Tata-bányáról a következő napokban elhoztatja. Kikötésbe helyezi, ha az iskola nem kapja meg a kért államsegélyt, a Nemzeti Újságba ír cikket arról, s nyilvánosan megkérdézi „vajon van-e az országban olyan iskola, ahol 45 református vagy evangélikus gyermeket államsegély nélkül tanítanak”. Erről az akcióról azonban az egyházi hatóságok lebeszélnek.(10).

Lang plébános, a hívek és a királyi tanfelügyelőség munkájának eredményeként 1939. szeptember 4-én, a tanítás megindul az oroszlányi római katolikus elemi népiskolában.

Ideiglenes tanító megbízást 1939. szeptember 5-től, október 24-ig Mányoki Irén tanítónő kap. (11).

A tanulók létszáma ekkor 32 mindennapos, és 16 ismétlős (12).

1939. október 24-én, Inotai Lajost, az addigi alsógallai tanítót bizzák meg kisegítő tanítónak 20%-os helyi javadalom mellett. (13).

Az iskola anyagi helyzete továbbra is kedvezőtlen. 1941. február 20-án Lang József panaszolja a káptalani helynöknek egyebek mellett, hogy a 360P. iskolaadó csak részben folyt be. A helynök ezért 200P. segélyt utalt ki az oroszlányi katolikus iskolának. (14).

Az 1941-es anyakönyv szerint a tanulók létszáma I-II. osztály 18, III-IV. osztály 12, V-VI. osztály 9. Az ismétlő iskolások e kimutatásból kimaradtak. (15).

A korabeli viszonyoknak felel meg az a sajnálatos tény, hogy a

felsőbb osztályok létszáma egyre csökkent.

1942. október 16-án, alapítja meg a M.Á.K. Rt. Saját iskoláját. Ide helyezik át Inotai Lajost is. Az iskola létszáma eddig 74 volt, ebből már az új iskola beindulása után csak 48 maradt. Valószínűnek tartja Lang plébános, hogy a létszám 20fő alá is süllyedhet. (16). Az egykori tanulók beszámolója szerint a létszámcsökkenés oka az volt, hogy az új iskolában, a bányánál dolgozók gyermekei ingyenesen kapták a taneszközöket, és az étkezést.

1942. november 11-én, Kiss Emma pápai tanítónőt bizzák meg az iskola vezetésével. (17).

A továbbra is fennálló kedvezőtlen anyagi helyzetet mutatja világosan az 1943. évi költségvetés is. E szerint az iskola összesen 1242P. 12f-t kap, melyből a tanítói fizetés 499P. 20f. (ebből 195P. 60f. az ügynevezett helyi 10%-os járandóság, és 303P. 60f. a lakáspénz, az iskola bérlet pedig, 200P. -így egyéb kiadásra csak fillérek maradtak. Bár az infláció ekkor már megkezdődött, a költségvetés alig 130 P-vel emelkedett, az előző évhez képest.(18).

1942-től Kiss Emma (Nagy Imréné) vezeti az iskolát. Ő volt az első, aki 1944. augusztus 4-én, végleges tanítói állást kapott, államsegéllyel együtt, visszamenőlegesen 1942. november 17-i hatállyal. A nehézségek ellenére 1942 után úgy látszik mégsem csökkent a létszám, mert 1943-44-ben a tanulók száma: I. oszt.10, II. oszt.7, III. oszt.5, IV. oszt.6, V. oszt.5, VI. oszt.5, VII. oszt.1, VIII. oszt.5 volt. Összesen 44 fő, bár a kimaradtak létszáma is magas 12. Feltűnő, hogy -igaz, minimális létszámmal, de vannak hetedik, illetve nyolcadik osztályos tanulók is.

1946-47-ben folytatódott a tanítás, egy osztályról készült fényképfelvétel szerint 25 gyerekekkel.

Sajnos az iskola belső életéről a rendelkezésre álló adatokból kevésre tudunk következtetni, ehhez szükségünk van az egykori tanítók, és tanulók visszaemlékezésére is.

Dr. Záborszky Miklós

Nagy Imréné, tanító nénink

JÉZUS SZÍVE LELKISÉG

Új lelkeségi mozgalom indult el Egyházközségünkben, mivel meghonosítottuk a Jézus Szíve tisztelet bensőségesé válását az egyórás szentségimádással. A gyermekkorunktól ránk hagyományozott ajak imádságot, személyes imává formálhatjuk a **Jézus Szíve Családmozgalom** ima és elméledéskönyvének segítségével. Az első pénteki szentmisére való ráhangolódást szeretnénk elérni vele.

A gyermekek és a felnövekvő fiatalok számára is érdekes program a minden szombat du. 15 órakor kezdődő **Jézus Szíve Gyermekklub**, ahol videoklippek, beszélgetések, feladatok és barkácsolás várja az érdeklődőket.

Különös varázsa van az oldott légkörű, klubszerű foglalkozásoknak, amely szakítani próbál az iskola teljesítmény-orientált módszerével, és kibontakoztatja a gyermekek kreativitását, és szunnyadó tehetségét.

András atya

Szent Mónika Közösség

Negyedik éve szervezünk kirándulásokat a Szent Mónika közösség tagjaival. Idén ősszel, szeptember 16-án Budapesten jártunk. Első utunk a Szabadság-hegyre, a Kútvölgyi Kápolnához vezetett, ahol nagy szeretettel fogadtak bennünket. Regőczy István atya kilenc órakor szentmisét mutatott be, kedves szavakkal üdvözölt, mesélt az életéről, a kápolna történetéről, a zarándokház építéséről, a Lourdes-i Szűzanya barlangjáról és a Fájdalmas Szűzanya hét stációjáról. Figyeltünk, imádkoztunk és énekeltünk. Itt mindig van Szentségimádás! Kértük a Kútvölgyi Madonnát segítsen, óvjon meg bennünket is úgy, ahogy megmentette a gyermeket a fulladástól.

„Bent félhomályban örökmécses halványan pislog./ A Madonna a Jézuskával összebújva suttog./ Mintha intene: Gyere siess, úgy várlak! Öntsd ki a szíved, mi az ami bánthat?”

(Regőczy István A kútvölgyi Kápolna Madonnája a „Táborhegyen”)

A Mátyás templomban (Budavári Koronázó Főtemplom) egy fiatal idegenvezető kalauzolta csoportunkat. Sok érdekességre hívta fel figyelmünket, valamint megmutatta a Múzeumot is. Bernáthné Erzsike verssel köszönte meg kedvességét, ami az ifjú vezetőt igen meghatotta.

Sétáltunk a várban, megnéztük Munkácsi Mihály és Paál László képeit a Nemzeti Galériában. Innen a Szent István Bazilikába mentünk. Új köntösben, csodálatosan néz ki. A Szent István kápolnában megálltunk a Szent Jobb ereklyetartója előtt. Blaschek Józsefné vezetésével, énekléssel, imádsággal fejeztük ki tiszteletünket és hálát adunk a Jó Istennek ezért az élményért, a csodálatos útért.

Lévai Károlyné, Milchram Jánosné Spindler Tiborné

Gyászol a Máltai Szeretetszolgálat családja. November 4-én 68 éves korában meghalt egyik kedves munkatársunk Pula Imréné, Kati néni, aki hat éven át volt önkéntes tagja a szolgálatnak. Szerényen, feltűnés nélkül nagy szorgalommal vette ki részét a munkából, készségesen, türelemmel nyújtott segítséget a rászorult embertársainak. Buzgó katolikus hívőként gyakorolta vallását, de a templomban megszokott helyén már többé nem láthatjuk szerény alakját, miután hosszas, súlyos betegsége után magához szólította az Urísten. Reményünk szerint gazdagon megjutalmazza áldozatkész, példamutató életéért. Fájdalommal búcsúzunk tőle, és emléket megőrizünk imáinkban és szívünkben. MÁLTAIAK

Rómában jártunk

„Aki már járt Rómában, mindig visszavágyik.”

A Dalmadi Miklós vezette csoporttal római zarándokúton vettünk részt Úrnap idején. Sokak számára az első római élményt, néhányunk számára pedig az „Örök Városba” való visszatérést jelentette. A hosszú úton imádkoztunk, énekeltünk, s ahol megálltunk, mint Velencében Szent Márk sírjánál, vagy hazafelé Assisiben Szent Ferenc és Szent Klára Bazilikákban, -szentmisén vettünk részt. Legnagyobb élményt a Szentatyával való „találkozás” jelentette a Szent Péter téren, a pápai fogadáson, ahol mindenkit saját nyelvén, bennünket magyarul köszöntött. Felemelő érzés volt.

Rómában a Szűz Mária bazilikában áhítattal énekeltük: Boldogasszony anyánk...Magyarországról, édes hazánkról, ne feledkezzél el szegény magyarokról; Isten, hazánkért térdelünk elődbe; Isten áldd meg a magyart.

Vida Lajosné és Gieszer Andrásné

ÁPOLÁSI INTÉZET OROSZLÁNYBAN

November 1-én foglalták el helyüket az Ápolási Intézet első lakói. A ház igazgató asszonya Sztruhárné Nádas Éva kérésre tájékoztatást adott arról, hogy a betegek milyen módon, milyen feltételekkel kerülhetnek az Intézetbe, és milyen ellátásban részesülnek.

Az egészségügyi szolgáltatást nyújtó egyes intézmények szakmai minimumfeltételeiről szóló, többször módosított 21/1998.(VI.3.) népjóléti miniszteri törvény által meghatározottan az „Ápolási Intézet: ...szolgáltatást nyújt azok számára, akiknek folyamatos ápolásra van szükségük, de rendszeres orvosi ellátásra nem szorulnak.”

Elsősorban azoknak a betegeknek létesült, akik nem maradhatnak otthon egyedül, akik állandó felügyeletet igényelnek.

Helyet biztosítunk azon betegeknek is, akik ugyan nem igényelnek állandó felügyeletet, de látás vagy mozgáskorlátozottságuk akadályozza önálló életvitelüket.

Abban az esetben is kérhetik az Ápolási Intézetbe való felvételt, ha az otthon gondozott beteg hozzátartozói valami miatt nem tudják az ápolást biztosítani (el kell utazniuk, vagy ők maguk betegszenek meg stb.)

A teljes ellátás díja: 1990Ft naponta.

A díj tartalmazza: az alapellátást, a magasabb szintű ellátást, a napi négyzseri étkezést, gyógyszerellátást, kötszer, pelenka szükségletet.

Az Intézet jelenlegi orvosai: dr. Mátics István és dr. Czinszky László

Az ellátás jelenti: az állandó, napi gondozási feladatok folyamatos elvégzését, a szükség szerinti gyógyító tevékenységet, pl. a felfekvés kezelését, lelki gondozást, az időseknek nyújtható fizioterápiás kezelést, gyógytornát.

A gondozottak bármikor, rövidebb-hosszabb ideig hazamehetnek. Ebben az esetben, ha három napnál hosszabb ideig vannak távol, napi 600Ft fenntartási díjat kell fizetni. Az ápoltak a saját ruhájukat viselik.

Jelentkezés az Ápolási Intézetbe:

Részletes információ és jelentkezési lap kérhető az Ápolási Intézetben és a házi orvosoknál.

Ápolásra jelentkezni a kitöltött jelentkezési lappal személyesen az Ápolási Intézetben lehet munkanapokon 7.30-15.30-ig.

AZ ÁPOLÁSI INTÉZET CÍME:

Oroszlány Bányász krt.2.

TELEFON: 360-771

Karitás Klubnapok!

Szeretettel várja a Karitás Közösség hétfőnként 14 órától a hitoktató terembe az érdeklődőket KÉZIMUNKA KLUBNAPRA. Kötőtűt, ollót kérjük, hozzanak magukkal. Jöjjön közénk, aki szívesen segítene, aki magányos, aki beszélgetésre, társaságra vágyik.

Támogassuk a Káritászt!

(kiemelten közhasznú szervezet)

A Káritász gyűjt:

Használt bélyeget: Ne dobja el! Mindenféle bélyeget válogatás nélkül értékesíteni tudunk. Ha valakinek nincs rá szüksége, kérjük ne dobja a szemétkosárba, hanem vágja körül a borítékon (kb. másfél cm-es szegélyt hagyva) –nem kell leáztatni - és gyűjtse össze, ne dobja el.

Természetesen használt bélyegről van szó:

külföldi és magyar egyaránt.

Használt felbélyezett borítékot.

Képes levelezőlapot: régít, újat, bélyeggel, bélyeg nélkül.

Régi postai levelezőlapokat.

Régi bélyeggyűjteményeket.

Használt parafa dugót.

Tartós élelmiszert.

Régi szemüvegeket.

Kérjük a fenti dolgokat a Katolikus Plébánia Hittantermében található dobozba szíveskedjenek elhelyezni.

Köszönjük, hogy támogatják a Káritászt.

A KERESZTÉNYDEMOKRATA NÉPPÁRT HELYI ÚJJÁSZERVEZÉSÉRŐL

A sajtóból, televízióból mindenki értesülhetett arról, hogy a Legfelsőbb Bíróság meghozta ítéletét pártunk ügyében, összehívta a törvényes összetételű Országos Választmányt, és a Választmány helyreállította a párt törvényes működését. Ezt követően összeült az Országos Elnökség és ezzel megindult a párt újjászervezése. Újrakezdhetünk és újra is kell kezdenünk mindent, de úgy, hogy nem szabad újra elkövetnünk azokat a hibákat, amelyeket a múltban elkövettünk. Nagy bölcsességre, egymás iránti türelemre és hatékony, nagyon kemény munkára van szükség ahhoz, hogy meg tudjuk oldani ezt a feladatot. Erre a munkára hívunk meg mindenkit, aki a párt tagja volt, de szívesen látjuk, sőt várjuk az új jelentkezőket is.

A magyar kereszténydemokrácia csak akkor tölthet be nagyobb politikai szerepet, ha fenntartjuk önállóságunkat és saját hangunkat, ugyanakkor a legszorosabban összefogunk a hozzánk közel álló erőkkel.

Aki a kereszténydemokrata Néppárt szellemiségével egyetért és annak megvalósításában szerepet vállalna, keresse Veilandics Béla helyi vezetőt!!

IRODAI NYITVA TARTÁS

- szerda: 08:30 - 11:30

- péntek: 08:30 - 11:30

- szombat: 16:00 - 18:00

- vasárnap: 08:30 - 11:00

Forgácsok

Szerkeszti a
Szerkesztőbizottság
Római Katolikus Plébánia Hivatal

2840 Oroszlány, Haraszthegyi u. 88.
Felelős kiadó: **Kutschl András**

Tel: **(34) 362-606**
E-mail: forgacsok@okis.hu
Web: <http://forgacsok.okis.hu>
Grafika: Fritz Anita

Nyomda: MONTÁZS PRESS Kft

Ingyenes kiadvány!

Az előállítási költségek fedezésére adományokat elfogadunk.